

Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas mākslas skola
Profesionālās ievirzes izglītības programma “Vizuāli plastiskā māksla”
2021./2022.m.g.

Grāmatas grafikas veidi. Ilustrācija

No RMDV MS skolotājas Ellas Maslovskas pieredzes

Mākslas skolā mācību procesā audzēkņiem tiek veidots priekšstats par dažādiem grāmatas grafikas veidiem, tajā skaitā par ilustrāciju. Kompozīcijas stundā par grāmatu ilustrāciju runājam dažādā kontekstā:

- ✓ ilustrācija uz doto tēmu izvēlētajā tehnikā un materiālā kļūst par stājgrafikas darbu, spēj dzīvot patstāvīgi ārpus grāmatas lappusēm;
- ✓ Valsts konkursa ietvaros audzēkņi tiek iepazīstināti ar grāmatas grafikas būtību, teksta un attēlu savstarpējām attiecībām, veido grāmatas maketu;
- ✓ kā nobeiguma darba tēmu MS audzēkņi izvēlas ilustrāciju;
- ✓ audzēkņi piedalās projektos, viņu izstrādātās ilustrācijas tika publicētas grāmatu lappusēs.

Mērķis: Iepazīstināt ar grāmatas grafikas veidiem.

Uzdevumi:

1. Dot priekšstatu par grāmatas grafikas veidiem, tajā skaitā par ilustrāciju.
2. Iepazīstināt ar Latvijas, pasaules mākslinieku – ilustratoru darbiem, ilustrāciju tehniku daudzveidību.
3. Mācīt veidot ilustrāciju, izprast attēla un teksta savstarpējās attiecības.
4. Bagātināt audzēkņu jutu pasauli, dot iespēju radoši izpausties.

Tēma: Ilustrācijas Leontīnas Apšenieces dzejoļu grāmatai SĒŅU LIETUS

Mācību priekšmets: kompozīcija

Tehnika: grafika

Mērķauditorija: 3.klase (10 gadi)

Darbam nepieciešamie materiāli: papīrs A - 3 skicēm, papīrs A - 4 ilustrācijai, grafīta zīmulis, krāsainie zīmuli un flomāsteri, rapitogrāfs)

Darba gaita

1. Iepazīties ar L.Apšenieces daiļradi, krājuma “Sēņu lietus” dzejoļiem.
2. Izvēlēties vienu dzejoļi, kas iedvesmo radoši izpausties, veidot dekoratīvu kompozīciju A-4 formātā.
3. Darbs pie skicēm: vizualizēt savas idejas skicēs – lineāri un krāsās. Ievērot kompozīcijas veidošanas principus (galvenais un pakārtotais, kustība, ritms), pielietot vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļus (laukums, faktūra, krāsa).
4. Risināt kompozīciju izvēlētajā formātā un materiālā.

Darba rezultāts. 3.klases audzēkņu ilustrācijas

Liāna Tropa (10 gadi), ilustrācija dzejolim “Zvaigžņu gans”

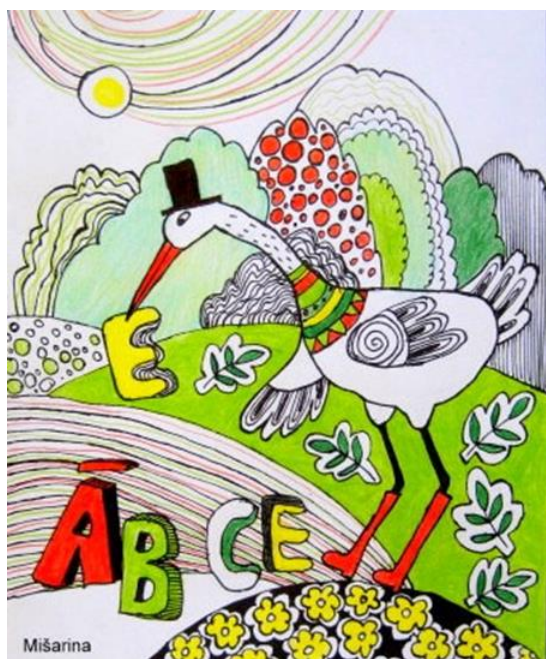
Melānija Ivanova (10 gadi)
ilustrācija dzejolim “Snovbordists”

Polina Bule (10gadi), ilustrācija dzejolim "Sēņu lietus"

Linda Žogota (10 gadi), ilustrācija dzejolim "Medības"

Anastasija Mišarina (10 gadi)
ilustrācija dzejolim "Stārķa ĀBC"

Romans Glušņovs (10 gadi), ilustrācija dzejolim "Zirneklis un muša"

Darba rezultāti

1. Leontīnas Apšenieces dzejoļu ilustrēšanā piedalījās 3.klases audzēkņi.
2. Darba gaitā audzēkņi bagātināja pieredzi ilustrāciju veidošanā, pilnveidoja praktiskās iemaņas darbā ar dažādiem materiāliem, pilnveidoja izpratni par vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļu mērķtiecīgu izmantošanu sava mērķa sasniegšanai.
3. Audzēkņu ilustrācijas atrisinātas grafikas tehnikā: krāsu laukumi veiksmīgi papildināti ar grafiku, dažāda veida līnijām, faktūru. Tās ir pilnvērtīgas mākslinieciskas stājgrafikas kompozīcijas uz konkrētu tēmu. Ilustrāciju formāts ir neliels – A-4, tāpēc audzēkņiem bija viegli strādāt izvēlētajā tehnikā un iecerēto izpildīt materiālā.

Vizuāli plastiskās mākslas ilustrāciju konkurss, veltīts J.Raiņa dzejoļu krājuma „Zelta sietiņš” 95. gadadienai un krājuma „Putniņš uz zara” 90. gadadienai.

Tēma: J.Raiņa dzejoļu ilustrācija

Mācību priekšmets: kompozīcija

Tehnika: grafika

Mērķauditorija: 3.klase (9 - 11 gadi)

Darbam nepieciešamie materiāli: papīrs A-3 skicēm, papīrs 20x20 ilustrācijai, grafīta zīmulis, krāsainie zīmuli, melnā lodīšu pildspalva

Darba gaita

1. Iepazīties ar J.Raiņa daiļradi, krājumu “Zelta sietiņš” un “Putniņš uz zara” dzejoļiem.
2. Izvēlēties vienu dzejoļi, kas iedvesmo radoši izpausties, veidot dekoratīvu kompozīciju kvadrāta formātā.
3. Darbs pie skicēm: vizualizēt savas domas skicēs – lineāri un krāsās. Ievērot kompozīcijas veidošanas principus (galvenais un pakārtotais, kustība, ritms), pielietot vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļus (laukums, faktūra, krāsa).
4. Risināt kompozīciju izvēlētajā formātā un materiālā (papīrs 20x20, krāsainie zīmuli, melnā lodīšu pildspalva)

Darba rezultāts. 3.klases audzēkņu ilustrācijas Dzejoļu krājums ZELTA SIETIŅŠ.

Jūlija Klimentjeva (11 gadi).
Ilustrācija dzejolim “Zelta sietiņš”

Aleksandrs Jurjevs (11 gadi)
Ilustrācija dzejolim “Sienāzītis”

Iļa Sobakins (10 gadi). Ilustrācija dzejolim “Zilīte”

Anastasija Romanova (9 gadi).
Ilustrācija dzejolim “Lieldienas”

Dzejoļu krājums PUTNIŅŠ UZ ZARA

Anastasija Paņina (10 gadi)
Ilustrācija dzejolim "Ancīša brokastis"

Ariana Šiškarjova (10 gadi). Ilustrācija dzejolim "Kaķīte"

Valērija Orlova (10 gadi).
Ilustrācija dzejolim "Vasaras gaidas"

Zlata Zajankovska (10 gadi).
Ilustrācija dzejolim "Sasistā svilpūte"

Darba rezultāti:

1. Vizuāli plastiskās mākslas ilustrāciju konkursu organizēja J.Raiņa muzejs Jasmuižā. Konkursā piedalījās 3.klases audzēkņi.
2. Ņemot vērā to, ka ilustrācijas tika veidotas konkursa tēmas ietvaros, nebija nepieciešamības domāt par teksta iekļaušanu. Tātad tās ir pilnvērtīgas mākslinieciskas stājgrafikas kompozīcijas uz konkrētu tēmu.
3. Visas kompozīcijas izpildītas grafikas tehnikā: ilustrācijās tika izmantotas dažāda veida līnijas, veidotas izteismīgas grafiskas faktūras, parādīti krāsu un toņu laukumu kontrasts vai nianse.
4. Konkursa ietvaros visas 3.klases audzēkņu ilustrācijas tika augsti novērtētas. Audzēkņi piedalījās svinīgajā pasākumā Jasmuižā un saņēma diplomus par 1.vietu.

Valsts konkurss Latvijas profesionālās ievirzes mākslas un dizaina izglītības programmu audzēkņiem.

Konkursa tēma: ilustrācija un teksta vizualizēšana grāmatu grafikā.

Konkursa uzdevumi:

- 1.veicināt audzēkņu izpratni par daudzveidīgiem teksta vizualizēšanas veidiem;
- 2.pilnveidot audzēkņu zināšanas par grāmatu - uzbūves principiem, iesējumiem, teksta un attēla attiecībām, ilustrāciju atbilstību dažādām mērķauditorijām;
- 3.attīstīt audzēkņu izpratni par ilustrāciju, iepazīstot izcilus grāmatu grafikas piemērus.

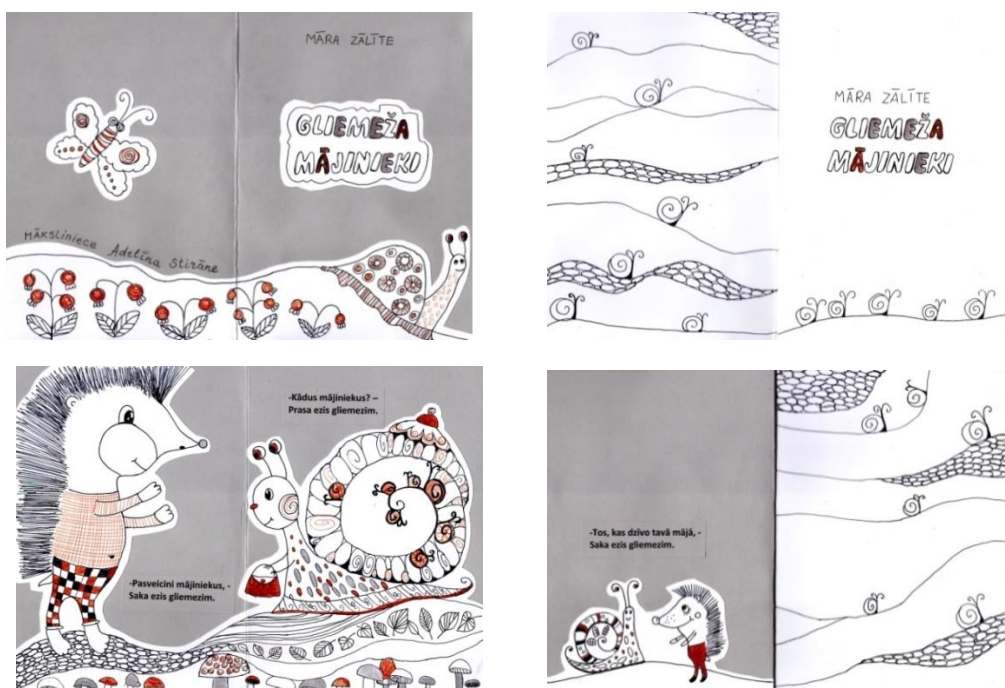
Darba gaita

1. Pilnveidot zināšanas par grāmatu – uzbūves principiem, iesējumu, teksta un attēla attiecībām. Iepazīties ar Latvijas grāmatu grafikas piemēriem, analizējot sērijas BIKIBUKS u.c. grāmatu ilustrācijas.

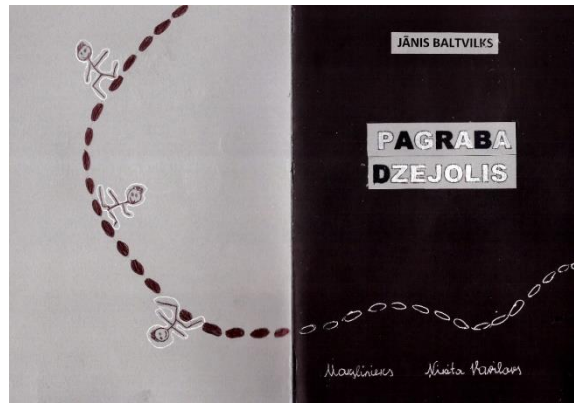

2. Izvēlēties vienu Latvijas rakstnieka dzejoļi, kas iedvesmo radoši izpausties, veidot dažāda veida ilustrācijas, apvienot attēlu ar tekstu, veidot grāmatas maketu.
3. Vizualizēt savas idejas skicēs:
 - ✓ no papīra lapas A-4 sagatavot grāmatas maketu mērogā 1:2;
 - ✓ sadalīt dzejoļa tekstu pa lappusēm, ievērot grāmatas lappušu nosaukumus un skaitu;
 - ✓ risināt katras lappuses kompozīciju lineāri un krāsās. Izvēlēties sev piemērotāko tehniku, kas visvairāk atbilst grāmatas saturam.
4. Risināt grāmatas lappušu kompozīciju izvēlētajā formātā un materiālā (4 papīra lapas A-8, tehnika pēc izvēles)
5. Grāmatas iesiešana: savienot visas lappuses kopā – sasiet ar diegu, savienot ar skavām, salīmēt – izvēlēties sev piemērotāko iesējuma variantu.

Valsts konkursa I kārtas rezultāti RMDV mākslas skolā 4.klase. II vecuma grupa (11 - 13 gadi)

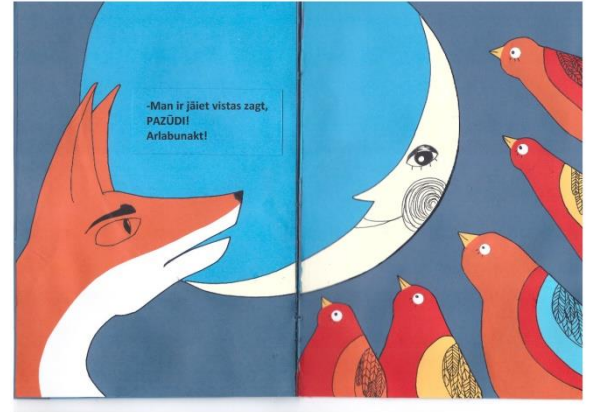
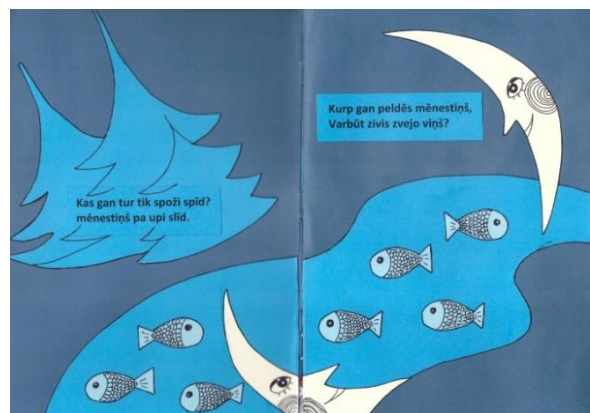

Adelīna Stirāne, 11 gadi, formāts 21x15 (aplikācija, grafika)

Nikita Vavilovs, 11 gadi, formāts 21x15 (aplikācija, grafika)

5.klase. II vecuma grupa (11 – 13 gadi)

Ariana Šiskarjova, 13.gadi, formāts 21x15 (aplikācija, grafika)

Anastasija Paņina, 13 gadi, formāts 16x16 (aplikācija, grafika)

Darba rezultāti:

1. Mākslas skolas audzēkņi piedalījās Valsts konkursa I kārtā II vecuma grupā.
2. Katrs no konkursa dalībniekiem izvēlējās sev piemērotāko ilustrāciju veidošanas tehniku: strādāja ar akvareli, krāsainiem zīmuļiem, daudzi apvienoja vairākas tehnikas, piemēram, aplikācija tika papildināta ar grafiku.
3. Audzēkņi guva lielisku pieredzi darbā ar tekstu, mācījās ievērot teksta un attēla attiecības, veidot dinamisku grāmatas kompozīciju.
4. Katram audzēknim grāmata ir ar savu seju, māksliniecisko rokrakstu.
5. Pēc I kārtas rezultātiem 5.klases audzēkne piedalījās Valsts konkursa II kārtā.

2016./2017. mācību gadā notika sadarbība ar Rēzeknes dzejnieci Olgu Borovikovu: RMDV MS 5. un 6.klases audzēkņi strādāja pie ilustrācijām dzejoļu grāmatai “Рексик, Марсик и другие” (tipogrāfija Latgales Druka, Rēzeknē, 2017.g.)

5.klases audzēkņu ilustrācijas tika veidotas uz auduma raksta kopijas pamata:

1.darba posms: audzēkņi veidoja auduma raksta kopiju (papīrs A - 3, guaša, melns marķieris, rapitogrāfs);

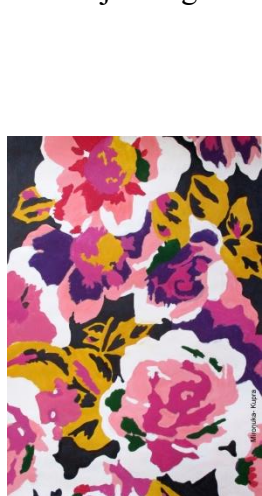
2.darba posms: audzēkņi veidoja ilustrācijas, izmantojot auduma raksta krāsu gammu, motīvus un tēlus, pielāgojot tos dzejoļa saturam (papīrs A - 3, guaša, melns marķieris, rapitogrāfs).

6.klases audzēkņi strādāja pie ilustrācijām jauktajā tehnikā, apvienojot guašu un akvareli ar grafiku (papīrs A - 4, guaša, akvarelis, krāsainie zīmuļi, rapitogrāfs).

Dzejnieces noteikums: dzejniece raksta par savu suņu piedzīvojumiem, tāpēc bija lūgums attēlot konkrētas šķirnes suņus (darbs pēc foto).

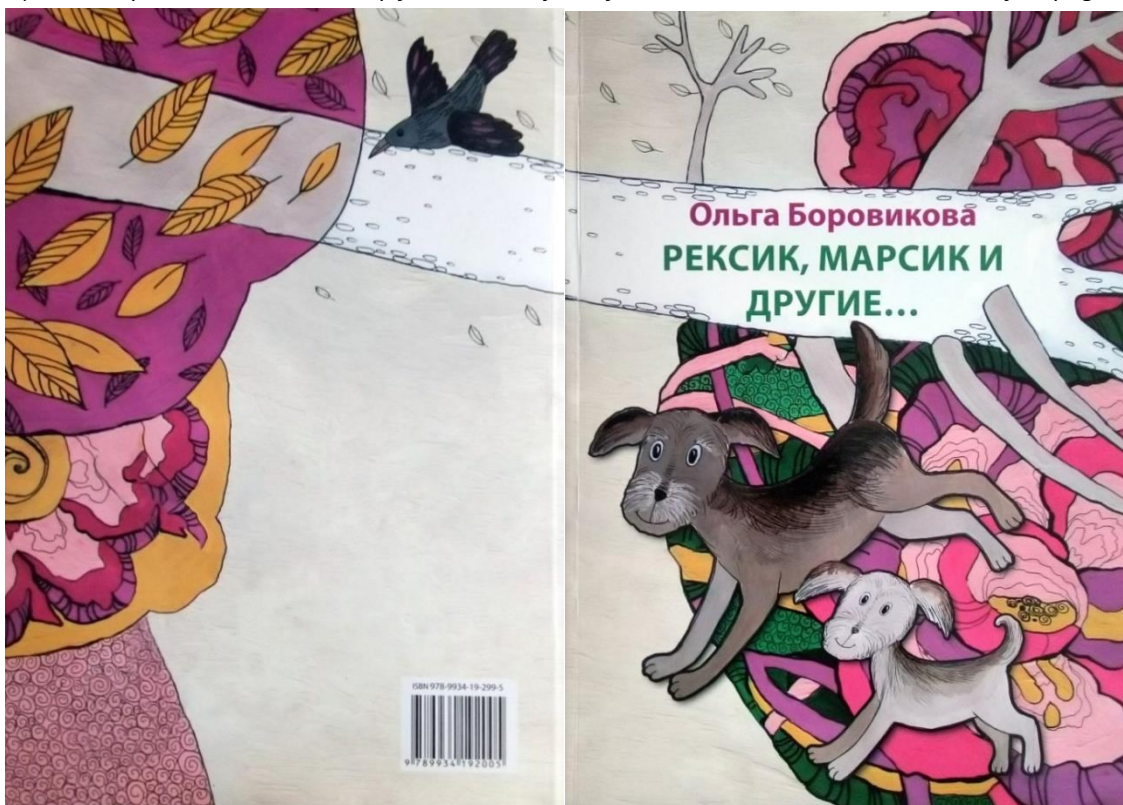
Darba rezultāti

Vākam tika izmantota Danielas Miroņukas – Kupras ilustrācija dzejolim “Щенки на прогулке”: ilustrācijas fragmenti pārkomponēti, lai varētu veidot izteiksmīgu, nosaukumam atbilstošu vāku.

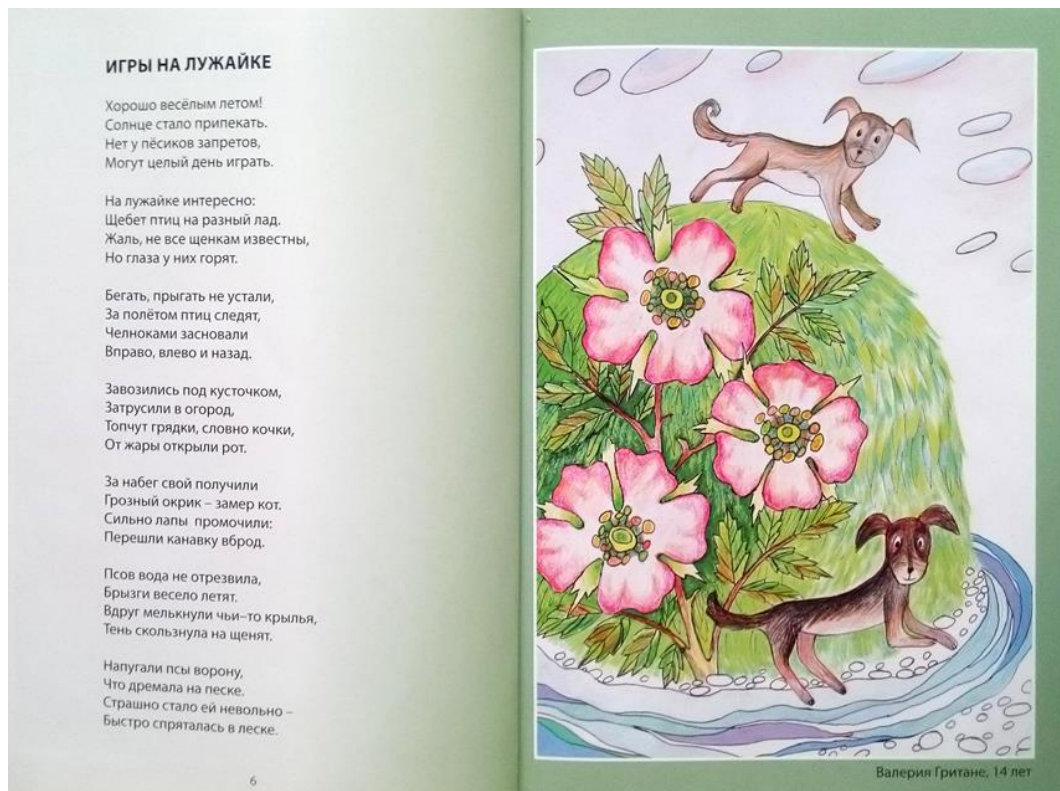
Danielas Miroņukas - Kupras auduma raksta kopija un ilustrācija dzejolim

Ilustrācija ir pagriezta

Danielas Miroņukas – Kupras ilustrācija grāmatas vākā

Ilustrācijas tika veidotas kā pilnas lappuses attēls: grāmatas atvēruma kreisajā lappusē ir novietots O.Borovikovas dzejolis, bet pa labi no dzejoļa tiek novietota atbilstoša MS audzēkņa ilustrācija.

Valērija Gritāne (14 gadi), ilustrācija dzejolim "Игры на лужайке"

5.klases audzēkņu auduma raksta kopijas un ilustrācijas

Natella Andrejeva (12 gadi). Auduma raksta kopija. Ilustrācija dzejolim "Птичка на воле"

Aleksandrs Jurjevs (13 gadi). Auduma raksta kopija. Ilustrācija dzejolim "Зимой в лесу"

Dīāna Motina (12 gadi). Auduma raksta kopija un ilustrācija dzejolim "Разговор с воробьем"

6.klases audzēkņu ilustrācijas

Evita Sprukte (13 gadi),
ilustrācija dzejolim "Щенки на прогулке"

Ariana Lizunova (13 gadi),
ilustrācija dzejolim "Снегири в зимнем парке"

Polina Bule (13 gadi),
ilustrācija dzejolim "Месяц и солнце"

Melānija Ivanova (13 gadi),
ilustrācija dzejolim "Розовый зонтик"

*Dmitrijs Mišarins (12 gadi),
ilustrācija dzejolim "Дождик весенний"*

*Romans Glušņovs (12 gadi),
ilustrācija dzejolim "Журавли"*

Darba rezultāti

1. Tā bija pirmā pieredze, kad MS audzēkņi mērķtiecīgi ilustrēja dzejoļus, un ilustrācijas bija iekļautas grāmatā.
2. Audzēkņi guva lielisku pieredzi darbā ar tekstu. Audzēkņi meklēja vairākus kompozīciju variantus, lai maksimāli attēlotu dzejoļa saturu. O.Borovikovai dzejoļi ir diezgan gari, un katrai četrindei ir vadlīnijas vairāki pagriezieni. Līdz ar to audzēkņiem vajadzēja izvēlēties kādu vienu sižetu un to radoši interpretēt, piesātināt kompozīciju ar izteismīgām detaļām, lai varētu vizuāli parādīt vārdos teikto.
3. Darba gaitā paveikts liels izpētes darbs: audzēkņi meklēja informāciju par Latvijas putnu, dzīvnieku raksturīgām iezīmēm, parādīja apkārtējās vides estētiku dažādos gadalaikos.
4. Audzēkņi pilnā mērā ir dzejnieces O.Borovikovas līdzautori, jo grāmatas saturs atklājas, ne tikai lasot dzejoļus, bet arī baudot jauno mākslinieku vēstījumu.
5. Audzēkņi bija gandarīti par sava darba rezultātu un no dzejoļu autores saņēma grāmatas ar savām ilustrācijām.

2018. – 2020. gadā turpinājām sadarbību ar Rēzeknes dzejnieci Olgu Borovikovu: RMDV MS 6. un 7.klases audzēkņi strādāja pie ilustrācijām dzejoļu un stāstu grāmatai “Вместе тесно – скучно врозь” (tipogrāfija Latgales Druka, Rēzeknē, 2020.g.)

Darbs pie grāmatas ilustrācijām sākās 2018./2019. mācību gadā, kad 7.klases audzēkne Ariana Šiškarjova izvēlējās ilustrēt O.Borovikovas stāstus par Latvijas putniem.

Ariana Šiškarjova. Putni. O.Borovikovas stāstu ilustrācijas. Jaukta tehnika (papīrs 20x20, krāsains papīrs, akrils, rapitogrāfs). Nobeiguma darbs 2018./2019.

Darba vadītāja: RMDV MS skolotāja Ella Maslovska

Strādājot pie skicēm, audzēkne meklēja kompozīciju lineāri un krāsās tā, lai varētu vizualizēt stāstu galveno domu, parādīt putnu raksturīgās iezīmes, ar krāsas palīdzību veidot asociatīvu ainu:

- ✓ sarkana krāsa stāsta par karstumu, tilbītes uztraukumu,
- ✓ dzeltenās stērstes izskatās kā citroni uz ceriņu krūma ziemas laikā,
- ✓ melnbaltā cielvaiņa ligzdo no vējiem aizsargātajā vietā ēkas tuvumā.

Audzēkne daudz eksperimentēja ar nospiedumu faktūrām, ar akrila krāsām.

Ilustrācijas veidotas jauktajā tehnikā: krāsaino laukumu aplikācija papildināta ar grafiku.

Izprotot ilustrāciju būtību, audzēkne veiksmīgi tika galā ar nobeiguma darba sagatavošanas posmu, ilustrāciju perfektu izpildīšanu materiālā. Tās ir pilnvērtīgas stājgrafikas kompozīcijas ar savu sižetu, kompozīciju, krāsu gammu.

Darba rezultāts

Ariana Šiškarjova (14 gadi). PUTNI

Visas trīs Arianas Šiškarjovas ilustrācijas 2020. gadā tika izmantotas O.Borovikovas dzejoļu un stāstu grāmatā - papildinātas ar tekstu un pielāgotas grāmatas formātam.

Arianas Šiškarjovas ilustrācija par pļavas tilbīti tika izmantota O.Borovikovas grāmatas vākam

2019./2020. mācību gadā darbā pie O.Borovikovas stāstu un dzejoļu ilustrācijām kompozīcijas stundās aktīvi iesaistījās MS 6.klases audzēkņi.

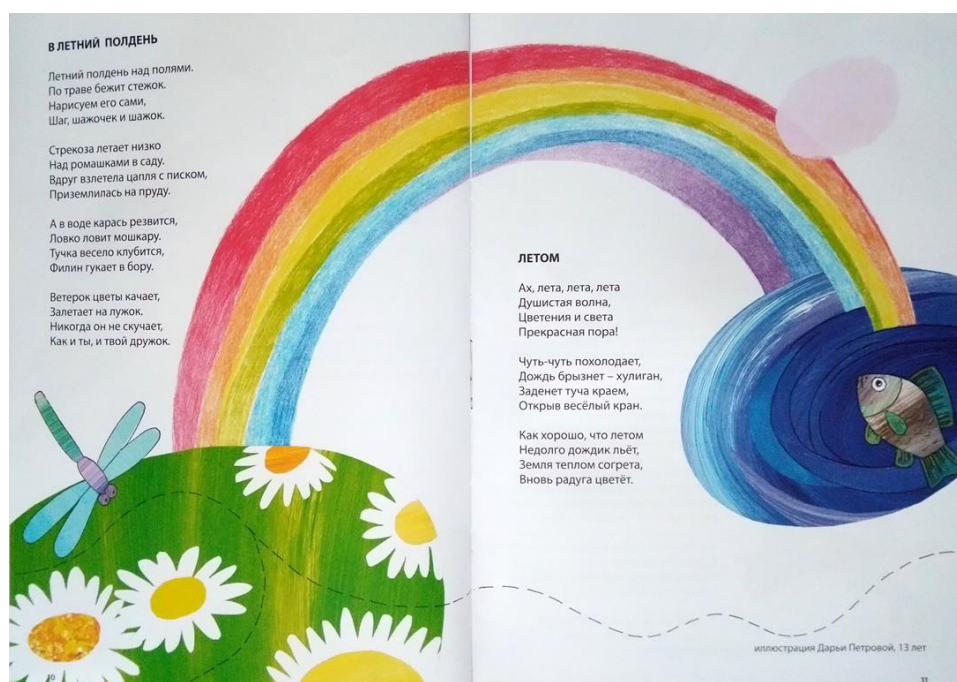
Darba gaita

1. Ņemot vērā O.Borovikovas dzejoļu un stāstu lielu skaitu, audzēkņi izvēlējās ilustrēšanai gan dzejoli, gan stāstu.
2. Audzēkņi vizualizē ilustrāciju idejas skicēs, veido lappuses maketu, kurā atrisināts teksta un ilustrāciju izkārtojums. Sagatavošanas posmā audzēkņi meklē informāciju par Latvijas putnu, dzīvnieku raksturīgām iezīmēm, analizē mākslinieku - ilustratoru darbus (Agija Staka, Regīna Luka – Tompere).
3. Audzēkņi sagatavo darbam nepieciešamo materiālu: ar akrila krāsām tonē papīru, veido izteiksmīgus nospiedumus, faktūras.
4. Audzēkņi sagatavo kompozīciju detaļu šablonus, piegrieztnes (darbs ar pauspapīru, kopēšanas papīru) un izstrādā ilustrācijas jauktajā tehnikā A-3 formātā (aplūkājuma tika papildināta ar grafiku).
5. Audzēkņu ilustrācijas tika nofotografētas un iesniegtas tipogrāfijā SIA Latgales Druka (Rēzeknē).
6. Notika vairāki publicitātes pasākumi, grāmatas prezentācijas. Audzēkņi – ilustrāciju autori saņēma grāmatas no O.Borovikovas.

Ilustrācijas veidošanas darba posmi

Darja Petrova. Lappuses makets - ilustrācijas kompozīcija lineāri kopā ar tekstu, risinājums materiālā A-3 formātā

Darjas Petrovas (13 gadi) ilustrācija grāmatas "Вместе тесно- скучно врозь" lappusēs

RMDV MS 6.klases audzēkņu ilustrācijas

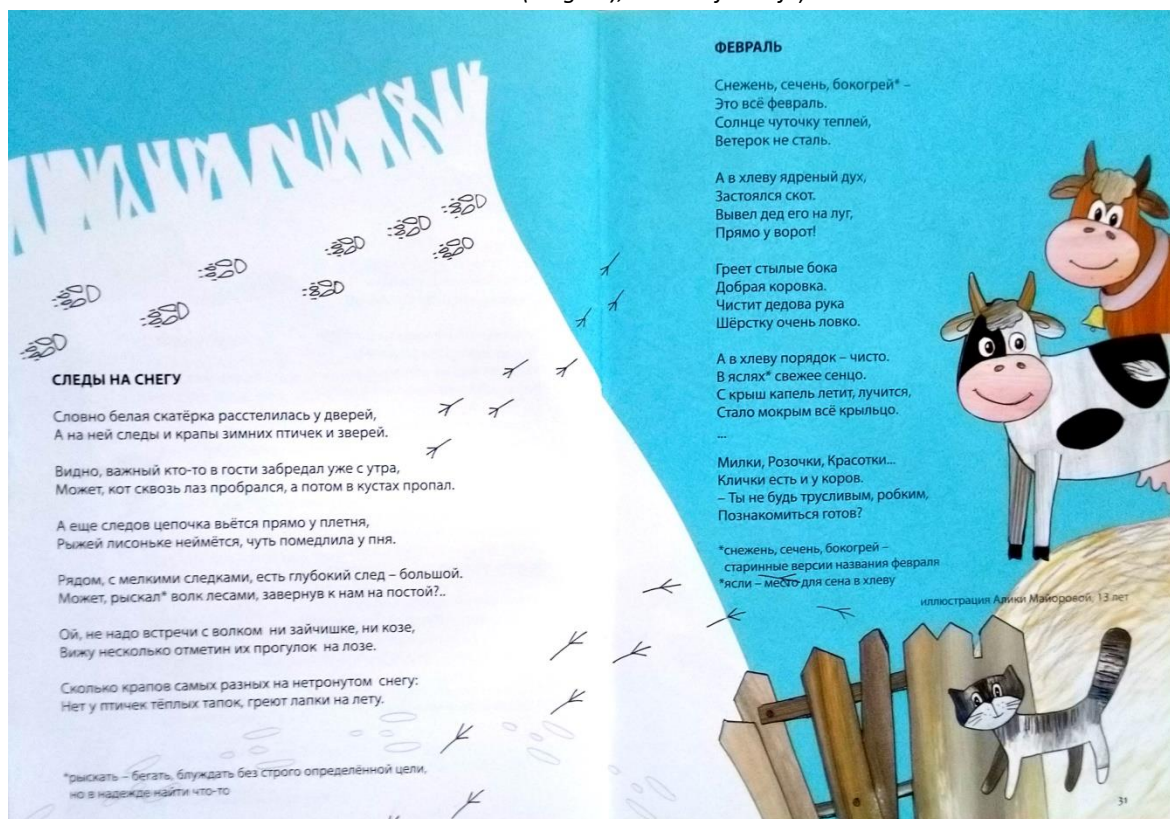
Darbā pie ilustrācijām audzēkņi pilnveidoja savus priekšstatus par ilustrācijas veidiem, attēla un teksta savstarpējām attiecībām, mācījās veidot ilustrācijas jauktajā tehnikā.

Grāmatā tika izmantotas dažāda formāta ilustrācijas:

1. Ilustrācijas kompozīcija ar vienu sižetu sadalīta divās atvēruma lappusēs: liels kompozīcijas laukums tika veidots no krāsaina papīra.

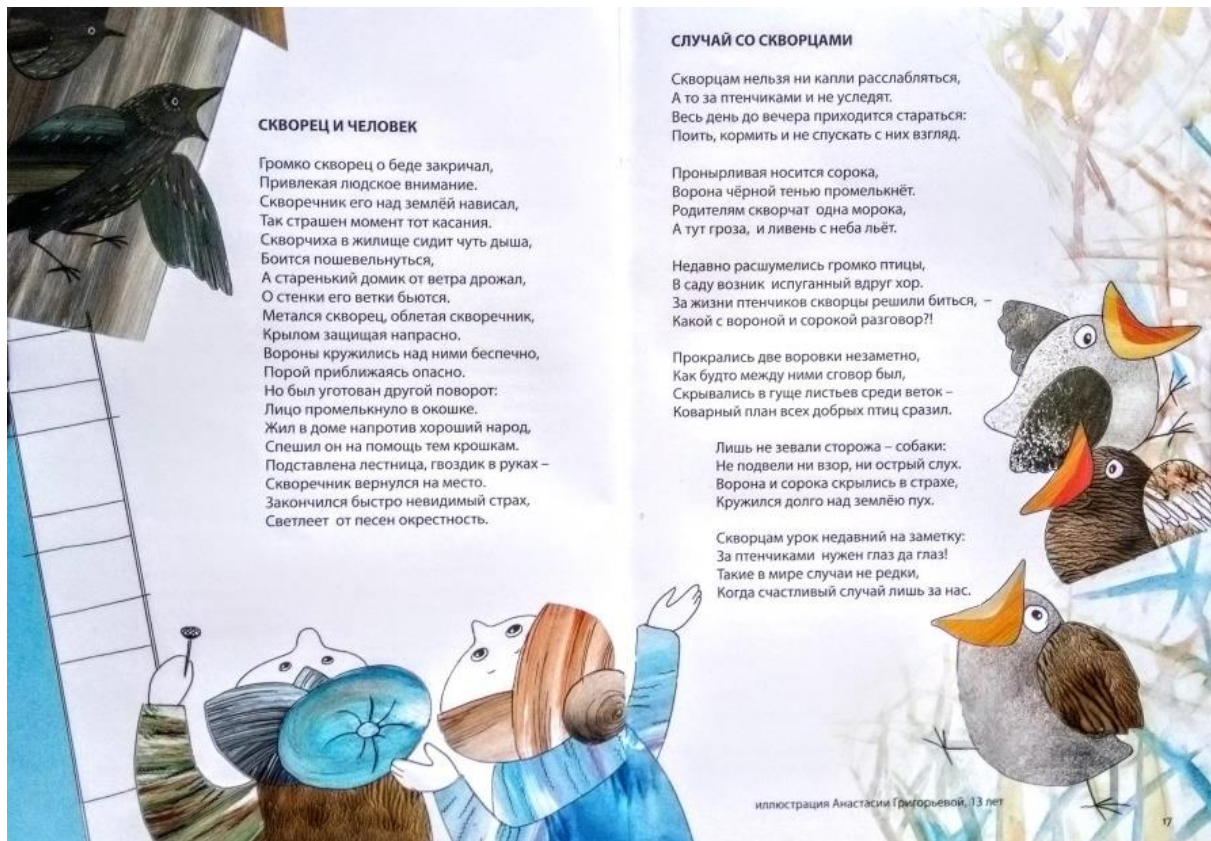

Ariana Orlovska (13 gadi), ilustrācija dzejoļiem

Alika Majorova (13 gadi), ilustrācija dzejoļiem

2. Grāmatas lappusēs blakus tekstam joslā novietota konkrētām dzejoļim paredzēta ilustrācija. Abu lappušu kompozīcijas ir pilnvērtīgas, tomēr viena otru papildina, veido sižetisku ansambli.

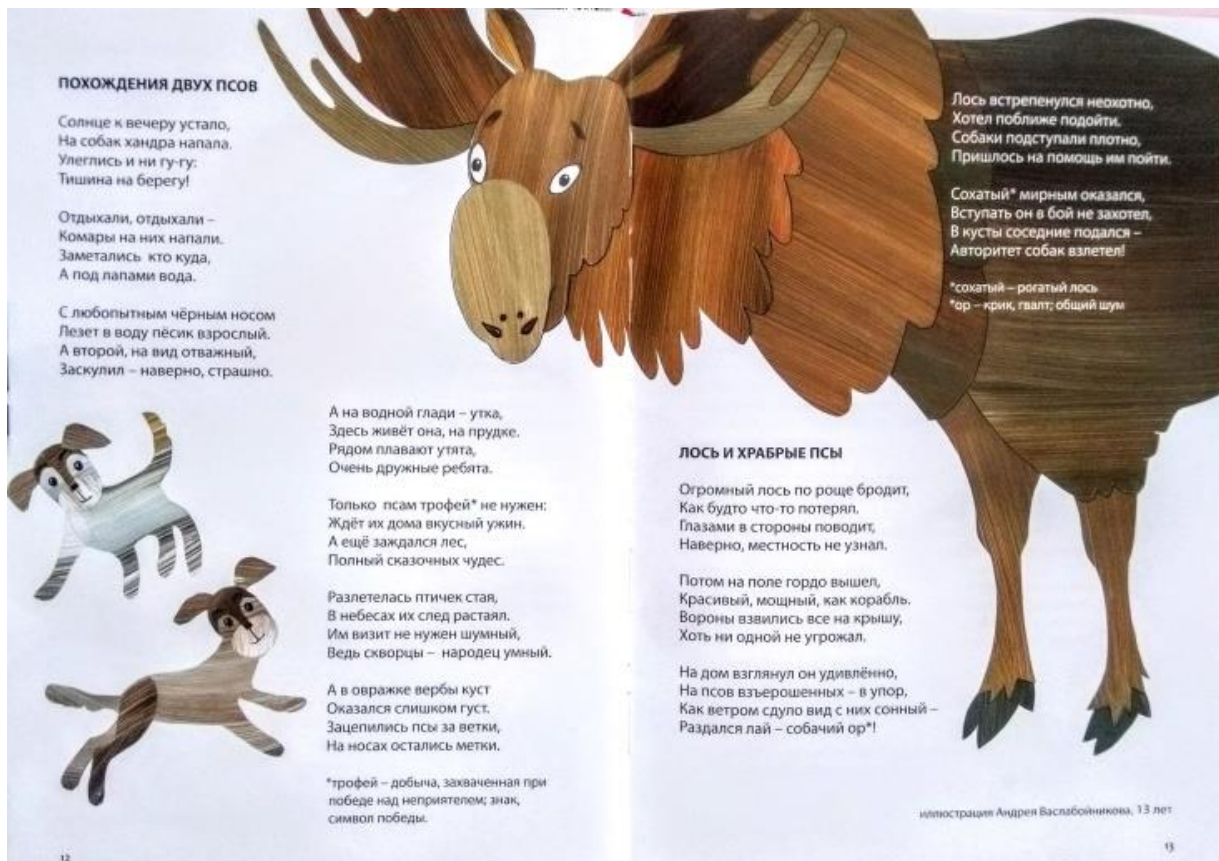

Anastasija Grigorjēva (13 gadi), ilustrācijas dzejoļiem

Adelīna Stirāne (13 gadi), ilustrācijas dzejoļiem

3. Galvenais dzejoļa varonis ir palielināts, attēls var pāriet no vienas lappuses uz otru, bet mazāk nozīmīgais notikums, kā stāsta papildinošais elements, attēlots mazākā izmērā otrās lappuses malā.

ПОХОЖДЕНИЯ ДВУХ ПСОВ

Солнце к вечеру устало,
На собак хандра напала.
Улеглись и ни гу-гу:
Тишина на берегу!

Отдыхали, отдыхали –
Комары на них напали.
Заметались кто куда,
А под лапами вода.

С любопытным чёрным носом
Лезет в воду пёсик взрослый.
А второй, на вид отважный,
Заскулил – наверно, страшно.

А на водной глади – утка,
Здесь живёт она, на прудке.
Рядом плавают утята,
Очень дружные ребята.

Только псам трофей* не нужен:
Ждёт их дома вкусный ужин.
А ещё жаждался лес,
Полный сказочных чудес.

Разлетелась птичек стая,
В небесах их след растаял.
Им визит не нужен шумный,
Ведь скворцы – народец умный.

А в овражке вербы куст
Оказался слишком густ.
Зацепились псы за ветки,
На ногах остались метки.

*трофей – добыча, захваченная при
победе над неприятелем; знак,
символ победы.

Лось астрепулся неохотно,
Хотел поближе подойти.
Собаки подступали плотно,
Пришлось на помощь им пойти.

Сохатый* мирным оказался,
Вступать он в бой не захотел,
В кусты соседние подался –
Авторитет собак взлетел!

*сохатый – рогатый лось
*ор – крик, гвалт; общий шум

ЛОСЬ И ХРАБРЫЕ ПСЫ

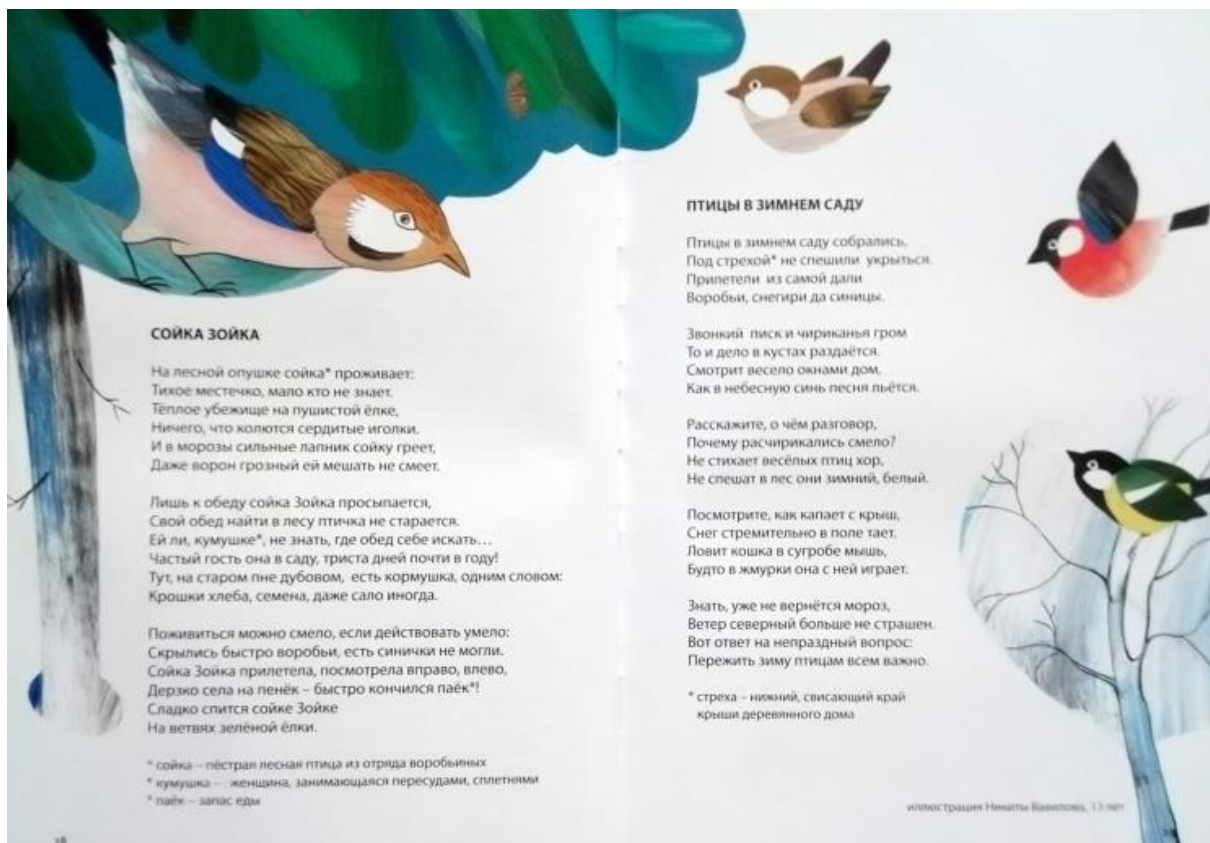
Огромный лось по роще бродит,
Как будто что-то потерял.
Глазами в стороны поводит,
Наверно, местность не узнал.

Потом на поле гордо вышел,
Красивый, мощный, как корабль.
Вороны взвились все на крышу,
Хоть ни одной не угрожал.

На дом взглянул он удивлённо,
На псов взъерошенных – в упор,
Как ветром сдуло вид с них сонный –
Раздался лай – собачий ор*!

иллюстрация Андрея Васлабойникова, 13 лет

Andrejs Vaslaboinikovs (13 gadi), ilustrācijas dzejoļiem

СОЙКА ЗОЙКА

На лесной опушке сойка* проживает:
Тихое местечко, мало кто не знает.
Тёплое убежище на пушистой ёлке,
Ничего, что колются сердитые иголки.
И в морозы сильные ланник сойку греет,
Даже ворон грозный ей мешать не смеет.

Лишь к обеду сойка Зойка просыпается,
Свой обед найти в лесу птичка не старается.
Ей ли, кумушке*, не знать, где обед себе искать...
Частый гость она в саду, триста дней почти в году!
Тут, на старом пне дубовом, есть кормушка, одним словом:
Крошки хлеба, семена, даже сало иногда.

Поживиться можно смело, если действовать умело:
Скрылись быстро воробьи, есть синички не могли.
Сойка Зойка прилетела, посмотрела вправо, влево,
Держко села на пенёк – быстро кончился паёк*!
Сладко спится сойке Зойке
На ветвях зелёной ёлки.

* сойка – пёстрая лесная птица из отряда воробьиных
* кумушка – женщина, занимающаяся пересудами, сплетнями
* паёк – запас еды

ПТИЦЫ В ЗИМНЕМ САДУ

Птицы в зимнем саду собрались.
Под стрехой* не спешили укрыться.
Прилетели из самой дали
Воробьи, снегири да синицы.

Звонкий писк и чириканья гром
То и дело в кустах раздаётся.
Смотрит весело окнами дом,
Как в небесную сень песня льётся.

Расскажите, о чём разговор,
Почему расчирились смело?
Не стихает весёлых птиц хор,
Не спешат в лес они зимний, белый.

Посмотрите, как капает с крыши,
Снег стремительно в поле тает.
Ловит кошка в сугробе мышь,
Будто в жмурки она с ней играет.

Знать, уже не вернётся мороз,
Ветер северный больше не страшен.
Вот ответ на neprazдный вопрос:
Пережить зиму птицам всем важно.

* стреха – нижний, свисающий край
крыши деревянного дома

иллюстрация Никиты Вавилова, 13 лет

Nikita Vavilovs (13 gadi), ilustrācijas dzejoļiem

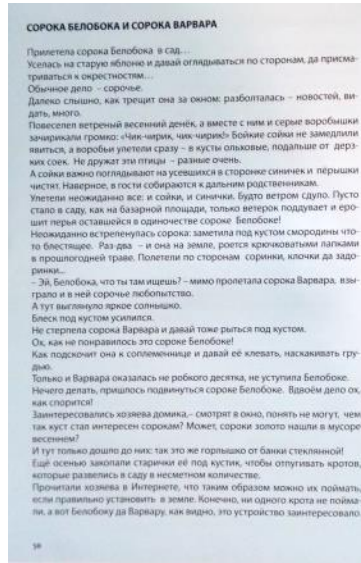
4. Ilustrācija novietota stāsta (dzejoļa) sākumā vai beigās, no teksta atdalīta ar brīvo laukumu.

КУЛИКИ

Жара пришла неожиданно... Выгорела под горячим солнцем трава на зелёных сочных лужайках, — тяжелее стало напиться пролетающей птице и прохладнее зверю в бывших местах водопоя. Переходили болотца и низины. Непривычно пожелтел и берег небольшого пруда, уровень воды как-то незаметно упал. Неудобно стало многочисленным карасям в пруду: видимо-невидимо их на поверхности воды, кажется, зачерпни ведром и — улег обеспечен. Но не тут-то было! Стоит только подойти поближе к берегу, как рыбки мгновенно испаряются с поверхности, как пугливые птички с дерева. Весело позванивают только комары — вечер-то впереди! Летнюю жару нарушает суета, возникшая неподалеку, — в пока ещё не пересохшей луговине. Там беспокоится небольшая юркая птица — кулик. То взлетит, тревожно

Alesja Fjodorova (13 gadi), ilustrācija stāstam

СОРОКА БЕЛОБОКА И СОРОКА ВАРВАРА

Приметела сорока Белобока в сад... Уселась на старую яблоню и давай оглядываться по сторонам, да прискакивать к соседностям... Основное дело — сорочье. Далеко слышно, как трещит она за окном: разболталась — новостей, видеть, много. Повеселел ветреный осенний денёк, и вместе с ним и сорочьи воробьишки зачерпывали громко: «Чек-черик, чек-черик!» Большие сойки не замедлили вылететь, а воробьи улетели сразу — в кусты ольховые, подальше от дерзких соек. Не дружат эти птицы — разные очень. А сойки vanno подпрыгивают на усевшихся в староме синичек и перышки чистят. Наверное, я посты собираются к дальнему родственникам. Улетели неожиданно все: и сойки, и синички, будто ветром сдуло. Пусто стало в саду, как на базарной площади, только ветерок поддувает и ерзает перья оставшейся в одиночестве сороке Белобоке! Нескорожно встрепенулась сорока: заметила под кустом смородины что-то блестящее. Раз-два — и она на земле, роется крохотными лапками в прошлогодней траве. Поплети по сторонам сорочкина, клочки да задоринки... — Эй, Белобока, что ты там ищешь? — мимо пролетела сорока Варвара, взлетела и в ней сорочье любопытство. А тут выглянула яркое солнышко. Блеск под кустом утихнул. Не стерпела сорока Варвара и давай тоже рыться под кустом. Ох, как не понравилась это сороке Белобоке! Как подскочит она к соплевищу и давай её клевать, насквакивать грудью. Топыль и Варвара оказалась не робкого десятка, не уступила Белобоке. Ничего делать, пришлось подвигаться сороке Белобоке. Вроде дело ох, как спорится! Заинтересовался хозяева домина, — смотрит в окно, понять не могут, чей так хвост стал интересен сорочкам? Может, сорочье золото наше в мусорке осенней? И тут только дошло до них: так это же горькашка от банки стальнойной! Ещё осенью закопала старички её под кусты, чтобы отпугивать кротов, которые развелись в саду в несметном количестве. Прочитали хозяева в Интернете, что таким образом можно их погнать, если правильно установить в земле. Конечно, ни одного крота не погнала, а вот Белобоку да Варвару, как видно, это устройство заинтересовало.

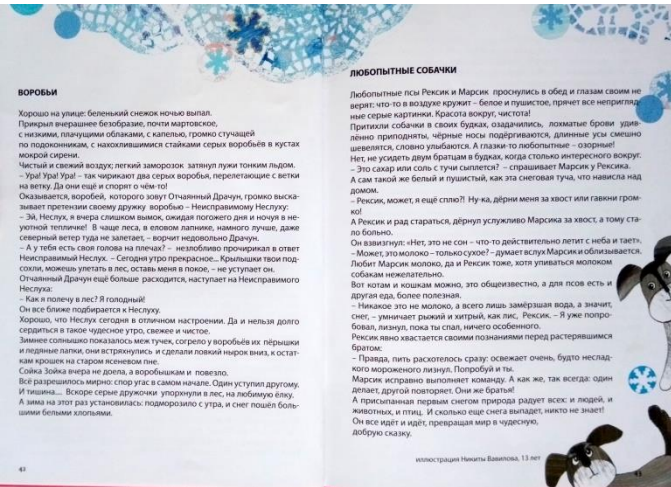
Пришлось хозяевам встать с дивана да идти на улицу, выгнать сорок, а то угодят в неприятности — мало не покажется. Хлопнула дверь, громко зашаркали по деревянному полу чужацкие ноги, обутые в резиновые калоши. Ах, как крадётся! — Будто народок закрадётся над головами у сорок. Застрекотали обидливо Белобока и Варвара и улетели восковыси, не удержавшие свое сорочье любопытство. И так бывает в нашей жизни!

иллюстрация Александры Минкевич, 13 лет

Aleksandra Minkeviča (13 gadi), ilustrācija stāstam

5. Smalki ilustrācijas elementi parādīti fragmentāri un izvietoti lappušu malās.

ВОРОБИИ

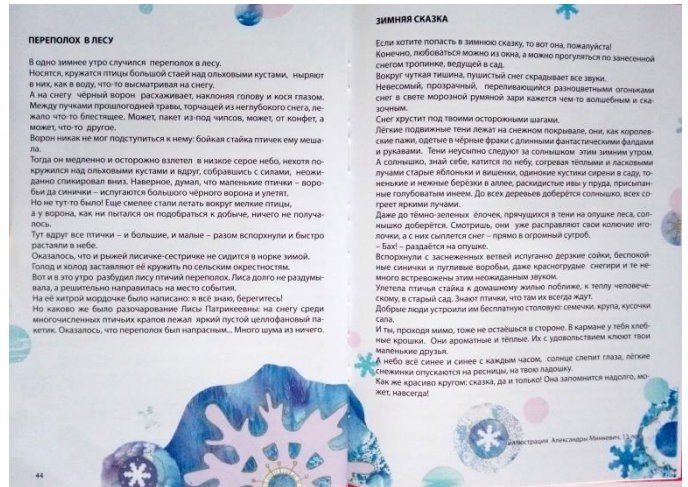
Хорошо на улице: беленый снежок ночью выпал. Принимая впереворот белобразы, почти мятроскоп, с синими, плавающими облаками, с калесом, громко стучащю по подоконникам, с накопившимися стайками серых воробьёв в кустах морской сирени. Чистый и свежий воздух: легкий заморозок затеул лужи тонким льдом. — Ура! Ура! Ура! — так чередуют два серых воробья, переаегающие с ветки на ветку. Да они ещё и спорят о чём-то! Оказывается, воробей, которого зовут Отчаянный Друзюк, громко восклицает претензии своему дружку воробью — Некрасивому Нестелу. — Эй, Нестелу, в чера слишком высоко, сидел пологово дни и ночи в уютной тепличке! В чаше леса, в еловых ланине, намного лучше, даде северный ветер куда не занекает, — ворчит недовольно Друзюк. — А у тебе есть свои полова на тепличке? — необходимо проанализировать свет Некрасивый Нестелу. — Сегодня утро прекрасное... Крышешки твои под солнцем, можда улететь в лес, оставь меня в покое, — не уступает он. Отчаянный Друзюк ещё бодрее, раскисается, наступая на Некрасивого Нестелу. — Как и погову в лес? Я колдую! Хорошо, что Нестелу сегодня в отличном настроении. Да и нельзя долго сидеть в такой чудесной утробе, свежее и чистое. Замане солнышко показало мне тропку, согрелую воробьями их перышки и ладные лапки, они астронутись и сделали ловкий нырок вниз, к оставшим крошечкам на старом колючем пне. Сойка зайка вчера не дремла, а воробьям и повезло. Всё разрешилось мирно: спор утас в самом начале. Один уступил другому, и утихло... Вскоре серые дружины упорхнули в лес, на любимую яблню. А мама на этот раз установила: подморозило с утра, и снег пошёл большими большими хлопьями.

ЛЮБОПЫТНЫЕ СОБАКИ

Любопытные псы Рексик и Марсик проснулись в обед и глазами своим не верят: что то в воздухе кружит — белое и пушистое, пречет все стороны своей картинке. Красота вокруг, чистота! Прикинул собачки в своих будках, озадачились, лампачить брови удивленно приподнято, чёрные носы подергиваются, длинные уши смешно шевелятся, словно улыбаются. А глазами то любопытные — озорные! Нет, не увидеть двум братьям в будках, когда столько интересно вокруг. — Это свар или соло с труи сипелет? — спрашивает Марсик у Рексика. А сам такой же белый и пушистый, как эта снеговая туча, что нависла над домом. — Рексик, может, я ещё сплю? Ну-ка, дёрни меня за хвост или гавоки громко! А Рексик и рад стараться, дёрнул услужливо Марсика за хвост, а тому стало болно. — Он завизгил: — Нет, это не сон — что то действительно летит с неба и таеет. — Может, это молоко... только сухое? — думает испуг Марсик и облизывается. Любит Марсик молоко, да и Рексик тоже, хотя утешится молоком собачки нежелательно. Вот котика и кошачью можно, это общезвестно, а для псов есть и другие виды, более полезные. — Ничего это не молоко, а всего лишь замёрзшая вода, а значит, снег, — умиляет рыжий и хитрый, как лис, Рексик. — Я уже попробовал, лязнул, пока ты спал, ничего особенного. Рексик вно хвастается своим познаниями период расширения живота. — Правда, пить раскиселое сразу: освежает очень, будто несладкого мороженого лизнул. Попробуй и ты. Марсик исправно выполняет команду. А как же, так всегда: один делает, другой повторяет. Они же братья! А прикисленная первым снегом природа радует всех: и людей, и животных, и птиц. И сколько ещё снега выпадет, никто не знает. Он все ждёт и ждёт, прерывая время в чертужку, добрую сказку.

иллюстрация Никиты Вавилова, 13 лет

Nikita Vavilovs (13 gadi), ilustrācija stāstam

ПЕРПОЛОХ В ЛЕСУ

В одно зимнее утро случился переполох в лесу. Носится, кружится птица большой свой над ольховыми кустами, ныряют в них, как в воду, что то высматривая на снегу. А на снегу чёрный ворон, раскинув наклоня голову и кося глазами, которые развелись в саду в несметном количестве. Не было что то блестящее. Может, лает из под черств, может, от конфет, а может, что то другое. Ворон никак не мог подступиться к нему: бойкая стайка птешек ему мешала. Тогда он медленно и осторожно влетает в низкое серое небо, нехотя покружил над ольховыми кустами и яблню, собравшись с силами, неожиданно стремительно вниз. Наверное, думал, что маленькая птичка — воробей да синичка — испугается большого чёрного ворона и улетит. Но не тут-то было! Ещё смелее стали летать вокруг мелкие птицы, а у ворона, как ни пытался он подобраться к добыче, ничего не получалось. Тут яблню все птички — и большие, и малые — разом испорнули и быстро расстали в небо. Оказалось, что и рыжий личико-сестричке не сидится в норке зимой. Топыль и козодз заставляет её кружить по сельским соседностям. Вот в это утро рабдуит лесу глечий переполох. Ляда долго не раздумывая, а решительно направилась на место события. На её ветро мордочке было написано: в всё знаю, беритесь! Но конечно же, было разочарование. Лисы Патрикеевы: на снегу среди многочисленных птичьих крошечек лежал рыжий пухлой целлофановой палетки. Оказалось, что переполох был напрасным... Много шрва из ничего.

ЗИМНЯЯ СКАЗКА

Если тепле попасть в зимнюю сказку, то вот она, пожалуйста! Конечно, любоваться можно из окна, и можно прогуляться по заснеженной снегов тропинке, ведущей в сад. Вокруг чужай тишина, пушистый снег скрывает все звуки. Некомфорт, прозрачный, перепадающиеся разрозненными отголосками снег с свете мороженой румяной зари кажется чем то волшебным и сказочным. Снег кружится под твоими озорными шагами. Легкие подвиганные тени лежат на снежном покрывале, они как королевские пави, одетые в чёрные фраки с длинными фантастическими фалдами и рукавами. Тени неуклюже сползают за солнышком: эдак зимний урок. А солнышко, знай себе, катится по небу, согретья теплыми и ласковыми лучами старые яблоньки и вишню, одиноким кустиком сирени в саду, тоненькие и нежные берёзки в аллею, раскисающие шму утроба, прикисающие полюбившим инеем. До всех деревьев доберется солнышко, все согрет яркими лучами. Даже до тонких веточек ёлочек, прикисающих в тени на опушке леса, солнышко доберётся. Смотряши, они уже распростирают свои колонии иголочки. — Бей! — раздаётся на опушке. Вспоронился с заснеженными ветвей испуганно дергающие сойки, белоснежные синички и пушистые воробья, даже раскисающие синички и те немного восторожно зрели несомненным ужом. Улетела птичья стайка к домашнему мыльи поближе, к теплу человеческого, в старую яблню. Замет птичка, что там не всегда мёрт. Добрые люди устроили им бесплатную столовую: семечки, крупя, кусочки сала. И ты, природо милое, тоже не осталась в стороне. В кармане у тебе хлебные крошки. Они ароматные и теплые. Их с удовольствием клеют твои маленькие дружины. А небо всё свежее и свежее с каждым часом, солнышко сплетит глаза, лёгкие снежинки отпускаясь на ряснички на твою ладошку. Как же красиво кругом: сказка, да и только! Она запомнится надолго, может, навсегда!

иллюстрация Александры Минкевич, 13 лет

Aleksandra Minkeviča (13 gadi), ilustrācija stāstam

Darba rezultāti

1. Audzēkņi pilnveidoja savu pieredzi darbā ar tekstu. Viņi meklēja vairākus kompozīciju variantus, kā apvienot ilustrāciju ar tekstu. Ņemot vērā autores dzejoļu un stāstu lielu skaitu un apjomu, tika izvēlēti ilustrāciju dažādi varianti - uz divām atvēruma lappusēm, joslās, fragmentāri utt. Tas palīdz veidot kopējo grāmatas kompozīciju dinamiskāku, vizuāli interesantu.
2. Grāmatā skaidri nodefinēta vizuālā stilistika - audzēkņiem izdevās ieturēt ilustrācijas vienā stilā, aplikāciju papildināt ar grafiskiem elementiem.
3. Audzēkņi guva jaunu pieredzi apvienot vairākas tehnikas ilustrāciju veidošanas gaitā, strādāt ar šabloniem, pauspapīru, kopēšanas papīru. Tieši tehniska ilustrāciju veidošanas puse bija vissarežģītākais darba posms, ar ko audzēkņi veiksmīgi tika galā.
4. Audzēkņi bija gandarīti par sava darba rezultātu. Viņi piedalījās vairākos publicitātes pasākumos un no dzejoļu autores saņēma grāmatas ar savām ilustrācijām.

Kā nobeiguma darba tēma ilustrācija parādījās arī 2020./2021.mācību gadā.

Anastasija Grigorjeva. Grafiskas kompozīcijas “Saules meita”. Pēc Annas Sakses pasakas motīviem (aplūkājija, grafika) (papīrs 20x14, krāsains papīrs, melns rapitogrāfs).

Nobeiguma darbs 2020./2021.

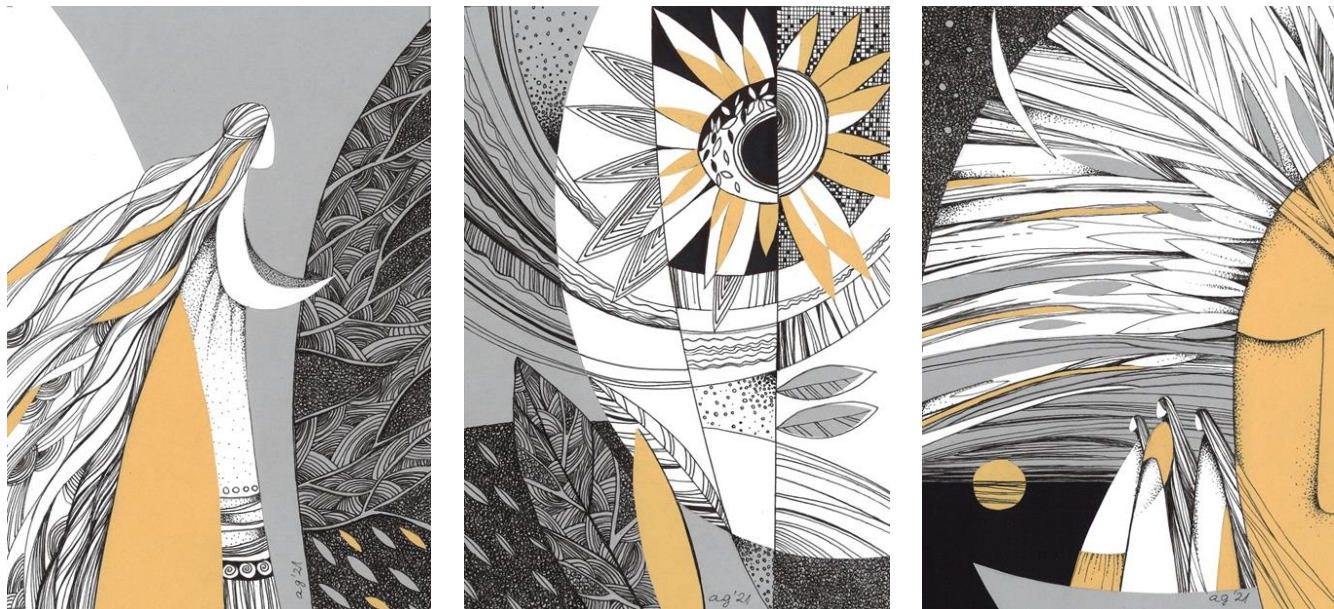
Darba vadītāja: RMDV MS skolotāja Ella Maslovska

Audzēkne pievērša uzmanību Annas Sakses pasakai «Saulgrieze» un izstrādāja trīs grafiskas kompozīcijas par Saules meitu un saulespuķi - parādīja savus iespaidus no literārā pirmavota. Kompozīcijas apvienotas ar kopējo stāstu par Saules meitas piedzīvojumiem un pārvērtībām.

Audzēkne stilizēja cilvēka figūru, parādīja Saules un saulespuķes siluetu dažādā mērogā – kā kompozīcijas galveno objektu un kā atsevišķas kompozīciju detaļas. Laukumu sadalījumā biežāk izmantotas ieapaļas, lokveida līnijas, meklēti ceļi, kā apvienot grafiku ar aplūkājiju un krāsu.

Darba rezultāts

Anastasija Grigorjeva (14 gadi). Grafiskas kompozīcijas “Saules meita”.

Secinājumi

- ✓ Mākslas skolā mācību procesā audzēkņiem tiek veidota izpratne par daudzveidīgiem teksta vizualizēšanas veidiem: viņi mācās zīmēt un gleznot ilustrācijas, pievērst uzmanību šrifta kompozīcijai, plakātam, zīmēt šaržus, vinjetes un iniciāļus. Katram grāmatas grafikas veidiem ir sava stilistika, veidošanas noteikumi, savstarpējās attiecības ar tekstu.
- ✓ No visām grāmatas grafikas veidiem tieši ilustrācijai ir ļoti liela nozīme audzēkņu māksliniecisko spēju pilnveidošanai, tēlainas un emocionālās domāšanas aktivizēšanai.
- ✓ Ilustrāciju izpildīšanas tehniku un izmantojamo materiālu klāstu var variēt atbilstoši audzēkņu vecumposmam, viņu māksliniecisko spēju un praktisko iemaņu attīstības līmenim.
- ✓ Ir lieliski, ja ir iespēja piedalīties radošos projektos, zīmējumu konkursos, lai audzēkņiem būtu iespēja gūt gandarījumu no sava darba rezultāta, redzēt ilustrācijas grāmatu lappusēs. Tas paaugstina audzēkņu ieinteresētību un motivāciju apgūt jaunas zināšanas, iemaņas un prasmes grāmatas grafikas jomā.